

TÖRÖKSZENTMIKLÓS ÉS VIDÉKE

III. évfolyam, 12. szám 1992 DECEMBER

19,50 Ft

FÜGGETLEN KÖZÉLETI LAP

Ahol a tulajdonosok az alkalmazottak. A tulajdonosi szemlélet vizsgálja az IDEÁL-nál.

10. oldal

ELTÜNT AZ
ÉJSZAKAI MOTOROS ?

4. OLDAL

Új rovatunk a
LAPOZGATÓ 3. oldal

"Véleményem szerint a kábítószeresek nálunk még sokáig nem lehetnek igazi riválisai az italnak"
-mondja Hodosi Miklós igazgató főorvos Pásztor Gábor riportjának 2. részében.

Sporthíreink

14. 15. oldal

ADVENT

Tél van.

Várakozásra itéltettünk. Élénkhamrak almaillata száll a levegőben. Behavazott mondatainkat melegítjük. Hó mindenütt. Lassan telik az idő. Az óramutatók előtt is hőtörleszgek.

Megvárattuk egymást - Uram megvárattalak.

Tapogunk a szűz hó előtt - hiszen madarak lépte is felsebzi. Kabátzsebek melegét őrizgetjük, gyűjtögetjük kezünknek - arcotoknak.

Egymás tügénéi meglepésziünk, s e világnyi istállót megpróbáljuk behellenni végre. S ha most sem sikerül - hát újra várunk.

Talán egy angyal májdi meleg szárnyai alá veszi.

NOSZTALGIA

A szó alapvetően vágyakozást jelent, s napi használatban a múlt valaminő meghatározó élményének - esetleg - állapotának "visszasírását" értjük.

Hja, azt mondják, manapság egyre többen vannak, akik nosztalgiát éreznek a rendszerváltás előtti idők iránt. (Állítólag azért, mert akkor jobban éltünk, jobb volt a közbiztonság, meg számított valamit az ember is.)

Igazából nem érdemes közgazdasági fejtegetésekbe bocsátkozni, hogy azért nem élünk ma olyan nagyon jól, amiért akkor olyan nagyon jól-éltek egyesek. A változás sok esetben - még, közgazdaságilag sem olyan nagyon mérhető, hiszen "jól" akkor is csak egyesek éltek, meg ma is csak „egyesek”. (Sokszor ugyanazon egyesek.) Ma talán egyesek sokkal jobban élnek, mint akkor egyesek. Persze, akkor a különbségek nem voltak ekkorák, hiszen - akkor - nyíltan nem lehetett ennyit mellékesen zsebretenni. Igazán akkor is fizettek munkanélküli segélyt, csak a vállalati pénztárakból s a pártbizottságok munkatársainak. (Biztosan igazságtalan vagyok, hisz talán sokkal jobban járunk, ha az utóbbiak tényleg nem dolgoztak volna.)

Nem tudom, miért kellene nosztalgiázni, hisz akkor is éhen lehetett halni, meg most is, igaz, hogy most a létminimum alatt lehet élni hivatalosan is, sokkal nagyobb egyesek részéről a csábítás. (Már nem ott élni, hanem másokat oda készíteni.)

Már csak azért sem kellene nosztalgiázni, hiszen azok az emberek, akik annak idején káderként például rövidebb úton jutottak - például - közgazdasági végzettséghez, most kihasználhatják azt a tudásukat, amivel sikerült az országot gazdaságilag tönkre tenni, és el-mehetnek szakérteni valamelyik bankba. Azt már tapasztalhattuk, hogy Magyarországon már egyesek ki lehet nyírni a gazdaságot - lásd vállalatok, gyárak, bérek stb. -, ám "bankon" igazán nagyot veszíteni nem lehet, hiszen ott voltak a lakáskamatok, illetve a betétek kamatainak csökkentése. (És volt olyan ember hazánkban, aki elhitte, hogy csak a betétek kamatainak csökkentéséhez volt ember, a tartozásokhoz nem.)

Németh úr is kiváló miniszterelnök, s gondoskodó gyermek is lehetett, de a munkások nevében kiküldve és végezve majd hazatérve igazán kiemelkedően vállalja a sorsközösséget, bankelnökként, honfitársaival. (Akkor is természetes volt, hogy nyomorú egyesek vállán, hátán, pénzén és vérén jutottak előre "egyesek" - az ő nevükben, csak akkor nem volt ennyire szalonképes.)

Hja, ha nekem akkoriban picit több előrelátásom van, dehogy mentem volna tanárnak. Mentem volna inkább közgazdásznak, s ha most még - pechemre - valami gyárban, üzemben lennék (privatizáció előtt), gyorsan kirúgatóm magam, („kis végkielégítés”), és gyorsan elmennék egy bankba. (Persze, ha az „elvtársak” nem feledkeztek meg rólam.)

Igaz, ha itt, e városban - s kevésbé feltűnően - akarok sok-sok pénzt, például nagyon -nagyon ragaszkodnék a varrónő képzéshez, miáltal kínálati piacom

lenne, ráadásul „teljesítménybe” fizetnék, pontosabban normában (hogy a kettő igazából nem ugyanaz, talán nem köztudott). Lehetőség szeint külföldre dolgoznék - pontosabban: dolgoztatnék -, így hivatalból mehetnék nyugatra, vehetnék kifejezetten etikusan Volvót vagy ilyesmit. Hja, majd elfelejtettem, a normákat a régi bevett szokások szerint a bérekhez szabnám, így a nagyon jól dolgozók havi öt-hatezretet is kaphatnának (persze, ebédpénzzel együtt!), ráadásul még örülhet is az a varrónő, hogy van munkája.

„Szép új világ!”

Hja, nem vagyok közgazdász, sőt régi kapcsolataim sincsenek.

Nem igazán van üldözési mániám, de nem nagyon tudok olyan kisvállalkozóról, aki a rendszerváltás óta megszedte volna magát, viszont olyanról tudok, aki azelőtt milliomos volt, most pedig még milliomosabb, csak most már hivatalosan. (Az más kérdés, hogy kft-k használják ki új-régi kapcsolataikat.)

Viszont nem egy, a változásban bízó, már az „átkosban” is vállalkozó, kifejezetten jó szakember iparost láttam - városunkban is - tönkre menni. (Hja, elveik akkor sem engedték eladni magukat, ma pedig nincsenek kapcsolataik.)

Tényleg nincs üldözési mániám, de egyre-másra botlok olyan helyzetekbe, amikor elképzeléseknek, terveknek ugyanazok tesznek keresztbe, mint egykor. És ugyanolyan hivatalosan. (A múltkoriban kisebb társaságban beszélgettünk. Egyedül én nem voltam „vezető pártszemélyiségféle” az átkosban, igaz, most is csak én voltam ellenzéki. Naná, hogy még az én „jogállami gyomrom” is felfordult.)

Jó, mai modern primitivitásunk, Rózsa, Pomezensky és a többiek országlása, a kultúra mélyrepülése nyomasztó. Az is biztos, hogy a műveletlenség, tudatlanság dicsérete a múltban gyökerezik. Ma csak kiteljesedett. (Legalább az a termés beérett.)

Volt olyan "kalandom" (nem is egy), amikor fantasztikusan alulképzett emberek hozták fel példának saját érettségijüket. (Azért isten bizony nem az Antall-kormány, s nem is a „néprajzi miniszter” felel.) Szomorú, mert azt az „új-primitivitást” használják ki a régi szakértők.

Nincs miért nosztalgiáznom. A múlt itt van előttem, előttünk. Rezignáltnan szemlélődünk a múlt és a jelen abszurd azonossága felett, s néhány megszállott kivételével tétlenek maradunk, visszahúzódunk, ha bárki demokráciát emleget, hisz a "szép új világ" igéi, s a "nosztalgia" között alig van különbség.

(Az indiánok a rezervátumban - miután látták Spéter Erzsébetet- kíváncsian várják az Oscar díjkiosztó ünnepségét. Hisznek abban, hogy nem jelent megalázó, kiszolgáltatott helyzetet, ha megjelenik Oscar és őt „kell” ünnepelni, mert pénze van, és van olyan nagylelkű, hogy ad is a tényleg nagyszerű művészeknek. Az indiánok a rezervátumban "tudják", hogy Oscarnak meg kell jelennie.)

Kakuk Imre

LAPOZGATÓ

Ütközni kell

Az MDF liberális vezéralakja, a megerélt A Héttben kifejti: ha Csurkát nem tudjuk meggyőzni, hogy azt fogadja el, amit mi képviselnünk, akkor elválnak útjaink.

Elek István: „Csurka Istvánt meghátrálásra kellene készíteni, az Országos Gyűlésen el kellene érni, hogy ne kerüljön be a vezető testületbe.”

Vajon az ellentábortól tanulták ezek militáns „liberaizmusukat”?

Világméretű közösülés tanui vagyunk; zúdulnak a rágalmak, a hamisítások, a hazugságok Csurkára a Bem tértől Washingtonig.

Ennek a harcmodornak nincs pártállása, ideológiai vonzata.

...Tanulság: ütközni kell most már. Lám elkezdődött az üzközet évada, máris tisztelnek a frontok... A végponthoz értünk, itt már alkura nincs esély.

[Fekete Gyula: Kibékíthetetlen harminchat éves "KÉTPÁRT-RENDSZERÜNK", Magyar Fórum, 1992. nov. 12.]

FÉLKÖNYÉK

Csoóri Sándor költő, a Magyarok Világszövetségének elnöke:

- Napjainkra a szellemi élet összeomlott, a kultúra romokban hever, a politika acsarkodássá fajult... Ez a rögtönzések kora, a tűnődés és elmélyedés helyett. Hiányzik, hogy félkönyvekre támaszkodva eltöprenghetnének valóban érlelt gondolatokkal, s nem gyomortájéki vagy még mélyebbről föltörő indulatokkal gyözködnénk egymást.

Mi a mai Magyarországon pofonokat váltunk, nem eszméket cserélünk.

[T.L.: Töprengések helyett rögtönzések, Délmagyarország, Szeged, nov. 13.]

AZ IGAZOLT MARX

Csurka István nevezetes irományában háromszoros zsidó ügynöknek nevezte a Magyar Köztársaság elnökét (hiszen az ő értelmezésében

Párizs, New York és Tel-Aviv politikai szempontból egyaránt zsidóorszag fővárosa). Október 23-án pedig az a csoda esett meg vele, hogy éppen ő igazolta Marxot. A csurkai elmélet ugyanis behatolt a csurkai tömegekbe, és anyagi erővé vált. Miért ne tünessenek egy idegen (pláné háromszoros zsidó) ügynök ellen tősgyökeres magyar fiatalok?

[Eörsi István: Összefüggések, Magyar Narancs, okt. 29.]

PFUJBÁRBAJ?

Lesz-e még sajnálatos esemény? Tegyük fel, a jövő héten is ünnepség van. Mi kimegyünk a Kossuth térre, bejelentik a köztársasági elnököt, a pfujolók megint pfujolni kezdenek..., mi volna a mi teendőnk? Ha a kultúrát többség fölveszi a harcot a pfujolókkal, akkor még nagyobb lesz a hangzavar... Ne az utcán dőljön el a politika. De lám ahhoz, hogy ne az utcán dőljön el semmi, ki kell menni az utcára. Paradoxon. Mint a mi bőszítésünk is, mint a mi diadalmas Fradi-meccsünk is, győztünk, csak az ellenfél jut mindig tovább.

Állandó lépéshátrány, kiteheded az ablakba vélt európaiságot.

Egyébiránt a külügyminiszterünk azt nyilatkozta, ezzel a Duna üggyel kapcsolatban: Az erkölcsi siker a miénk.

Merítsük vedreinket a vízbe.

[Megyeri Gusztáv: Sajnálatos események, Élet és Irodalom, okt. 30.]

A VILÁG MULAT

A belügyminiszter urat is elragadja a hév olykor, s javaslatokkal áll elő. Nemrégén azzal, hogy rendezék meg a pártállami Magyarország nürnbergi perét. Impozáns gondolat: az Építők székházában a színpadon a vádlottak, oldalt a bíróság, lent a nézőtérén a válogatott közönség, forgat a tévé, ott a nemzetközi sajtó, Himnusz, köszöntő, taps..., majd lassan betolják Marosán hordágyát. Az ügyész rámutat, a vádlott fél könyöke emelkedik, reszkető ujjait inge előre kiszakított elejébe akasztja, és felsuttog: Ide lőjetek! Függyöny, szórványos taps, a világ meg mulat.

[Pallagi Ferenc: Elévülő igazságte-

vők, Mérték, nov. 15.]

DUGOVICS ÉS A BASA

Debreceni József liberális MDF képviselő:

Kezd megfogalmazódni valamiféle centrum, amely szélsőségnek tekint a Csurka-féle radikalizmust is meg a vele élesen szembefordulokat is. En... meg tudok békélni ezzel, nyugodt leszek, ha úgy alakulnak az események, hogy akár én magam is szélsőségként kiszorulok a perifériára. Egy történelmi példával élve: ha Dugovics Titusz szerepe jut nekünk és le tudjuk rántani a bástyáról a bárát, akkor ez megéri az áldozatot.

[Gyuricza Péter: Dugovics Titusz szerepében, 168 íra, nov. 17.]

VAN MÉG ESÉLY

Most dől el, hogy merre tart a következő években a legnagyobb ellenzéki párt. A meghatározó kormánypárt lehetséges jövőjéről is fontos jelzés lesz, ami a liberális Fórum Alapítvány gyűlésén elhangzik. Azok az emberek, akik ezen a hétvégén megszólalnak, még visszafordíthatnák az országot a józan ész, a stabil demokrácia, a pragmatikus gazdaságpolitika irányába.

...Szerintem még van esély... Ebben a pillanatban nem attól félek, ami bekövetkezhet, ha összeomlik az a gyöngye demokrácia, hanem attól, hogy akik döntési helyzetben vannak, az utolsó pillanatban sem ismerik föl felelősségüket.

[Tanács István: Esély és erő, Népszabadság, nov. 14]

Helyesbítés

A TÖRÖKSZENTMIKLÓS ÉS VIDÉKE novemberi számában az "ÜNNEPELTEK ÉS ÜNNEPELTETEK AZ ÖREGEK" című írásba sajnálatos módon hiba került. Helytelenül jelöltük meg a vendégek között a Ruházati KTSZ küldöttét a patronáló Házipari szövetkezet küldöttéi helyett.

A tévedésért szíves elnézésüket kérjük!

Eltűnt az éjszakai motoros?

Kölcsönös feljelentés után

Amikor először írtam a város nyugalma zavaró éjszakai motorozásról - többen figyelmeztettek - jobb lesz vigyáznom - darázsfaszekbe nyúlok.

Megnyugtattam őket - nekem semmiféle érdekem nem fűződik ahhoz, hogy bárkit támadjak, vagy védjek.

Igyekszem objektív lenni, nem az én dolgom a bíraskodás.

Sajnos az ügy nem állt meg a csendháborításnál. Azóta az éjszakai motorosnak vélt Sarkadi István előzetes letartóztatásban van. A rendőrségnek nem sikerült bizonyítani, valóban Sarkadi István követi-e el az éjszakai motorozást. A vádat kénytelenek voltak bizonyítékok híján elejteni.

Szeptember 4-én éjjel azonban történt valami.

Sarkadi István rá néhány nappal fölkeresett és elmondta, hogy a rendőrök az udvarán nagyon megverték, lefújták gázsprayvel. Kérte közölnöm nyilatkozatát. Ezt csak a másik fél meghallgatásával ígértem.

Felvilágosításért csak a Budapesti Ügyészségi Nyomozóhivatal szolnoki irodájához fordulhattam, mivel kölcsönös feljelentés lett a dologból. A rendőrség feljelentette Sarkadi Istvánt hivatalos személy ellen elkövetett erőszak és ittas járművezetés miatt. Sarkadi István pedig a két rendőr ellen a verés miatt tett feljelentést.

Péntek Géza ügyészségi nyomozó elmondta - bővebb felvilágosítással nem szolgálhat, mivel az eljárás még folyik. Az előzetes letartóztatást december 7-ig meghosszabbították, mivel a szabadlábra helyezés veszélyeztetné az eljárás sikerét.

Elmondta még, hogy október 1-én az esti órákban újabb incidens történt a Hangulat presszóban. Az előző eljárás miatt az egyik rendőrrel ismét összetűzésbe került Sarkadi István.

Gyanúsítottként hallgatta ki eddig Sarkadi urat. Figyelmembe ajánlott egy telefonbeszélgetést, melyet a gyanúsított barátja folytatott a rendőrséggel szept. 4-én az eset után. Belehallgattam a kazettába. Megdöbbenem azon a hangnemen, melyet a telefonáló használt. Hol alkudozott, hol fenyegetőzött, szavait nem mondhatnám, hogy megválogatta.

Az ügy tehát nincs lezárva. Pártatlan bírák fogják meghozni az ítéletet. Az akták gyűlnek. Az eset olyan mint az állatorvosi ló, magán hordozza jelenlegi közállapotunk, számtalan problémáját. Egy kisvárosban mindent hamar közhírré tesz a népszerű. Azt is, ha valaki nap-mint nap részegen ül a járművére, de azt a rendőrt is, nyelvére veszi a nép, aki kérdés helyett gyakran használja a gumibotját.

A jelen esetben is sokan ismerik a körülményeket, a tényeket, csak arra van szükség, hogy a látottakról csak az igazat és csakis az igazat, de ha azt megkérdezik, akkor mindig mondja el az állampolgár.

Legyen elég hatalma és tekintélye a rendőrségnek, mikor éretünk emeli fel a gumibotját, de az ártatlan emberek nem féljenek sem a bíróságtól sem a törvény szigorától.

Kovács Györgyné

Még egyszer az Atlantic Discoról

A szórakozni vágyó fiatalok ma hiába keresik a MEZŐGÉP épületében az Atlantic Discot. Végleg bezárta kapuit. Nem zavarja többet a lakosokat, csend van hétvégeken a környéken, csak a fehérre meszelt fal vakítja a Mezőtúr felől érkezőket, és a vasfal áll még a helyén, mellyel elválasztották a gyár területétől.

Pedig milyen nagy port kavart. A nyáron megjelent cikkem után az öntöde igazgatója Ladányi József a következőket írta „...kritikát kapott a gyár vezetése is, ezért kérem válaszom megjelentetését.”

„Nem kívánok azzal foglalkozni, hogy a Disco mennyiben zavarja a környezete nyugalma, ez hatósági feladat.

Ha Ön - Tisztelt Asszonyom - cikkének megírása közben nemcsak a „rossz nyelvek” suttogását hallgatja meg, hanem személyesen is meggyőződik néhány tényről, akkor megtudhatta volna

- milyen feltételekkel adta ki a MEZŐGÉP a bérlőnek a nevezett épületet

- hogyan lett leválasztva a MEZŐGÉP területe a bérleménytől

- milyen rendészeti intézkedések lettek végrehajtva a DISCO idejére

- DISCO ideje alatt kik tartózkodnak a munkahelyeken.

Ha ezek után belső kényszert érez a válaszok megismerésére, és írásos megjelentetésére, kérem keressen fel.”

A levél elgondolkoztatott, hiába kaptam hivatalos helyekről (rendőrség, polgármesteri hivatal) az információkat, a bérbeadókat azonban nem kerestem fel. Az igaz, hogy a discoba csak szerettem volna bejutni - sajnos nem engedtek be. Nagyon nem erősködtem, mivel a társaságomban lévő rádiós ismerősömet igazolványa felmutatása ellenére sem engedték be. Az igazgató urat azonban felkerestem.

Barátságosan fogadott. Megmutatta a

vitatott leválasztást, el kellett ismernem, hogy az valóban stabil.

Elmondta, hogy a vállalati büfé megszervezése csak többszöri nekifutásra sikerült, és tájékoztatott arról, hogy a disco a termelést nem zavarhatta, mivel az csak este üzemelt, akkor pedig a rendészeken kívül nem tartózkodik a gyárban senki. A disco érdektelenség miatt azóta becsukott, a helyiségek jelenleg üresek, számdekukban áll azokat újra kiadni. - nem disconak! Már többen érdeklődtek.

Az Atlantic Disco tehát nem okoz több bosszúságot a környékbelieknek, de nem árt körültekintőbben eljárni hasonló bérbeadás esetén. No és persze nekem is szem előtt kell tartanom a fontos szabályt - az érintett felet mindig fel kell keresni és lehetőséget adni neki, hogy elmondja véleményét.

Kovács Györgyné

A dadogás

Nem könnyen felismerhető beszédzavarok közé tartozik. A szülők általában a következőképpen fogalmazzák meg gyermekük beszédében bekövetkezett változást: "Hirtelen megakadt a beszédben, nem dadog, csak nehezen tudja kimondani." "Nem mindig fordul elő, csak ha hirtelen akarja kimondani."

A dadogás kommunikációs zavar, mely beszédpartner jelenlétéhez kötött, alapjában véve a verbális kommunikáció zavarának tekinthető.

A dadogás az átlagnépesség 2%-át érinti, gyakrabban lép fel fiúknál, mint lányoknál. Ennek oka, hogy a fiúk születés közben könnyebben sérülnek, általában nagyobb születési súlyuk miatt. Idegrendszerük később érnek. Betegségekkel szemben ellenállóképességük gyengébb a lányokénál. Lelkileg is nagyobb megterhelésnek vannak kitéve: magasabb elvárást támaszt a környezet, a társadalom a fiúkkal szemben. Már kicsi korban azt mondják szülők, nevelők: "Ne sirj, egy fiúnak ez nem illik!" "Katonadolog, nem fáj!" Felnőtt korban a családban is több hárul a férfira: anyagi javak előteremtése, a megszokott életszínvonal biztosítása. (fő és másodállásokkal) S ami napjainkban sajnálatosan bekövetkezett: a munka elvesztése. Tehát a fizikai és pszichológiai tényezők együttesen okozzák, hogy a fiúk közül többen válnak dadogóvá, mint a lányok közül.

A dadogás (a pöszeséghez hasonlóan) lehet életleni és valódi.

Az életleni dadogásra jellemző: korai életszakaszban lép fel, 2 éves kor körül, amikor a gyermek mondatokban kezd beszélni. Mivel a beszéd kifejezőképessége még alacsony szinten áll, (kevés szókinccse van, stb.) dadogni kezd. Beszédállapotában romlás nem következik be, beszédfélelem nem kíséri. A beszédfejlődéssel dadogása spontán megszűnik, de ajánlatos a családnak, szűkebb és tágabb környezetnek (rokonságnak, barátoknak, óvodának) a következőkre ügyelni.

- A gyermek átmeneti dadogását természetesnek kell venni, nem szabad rászólni, "Ne dadogj!". Nem szabad kijavítani vagy ismételtetni a gyermeket.

- Családi körben és óvodában kíméljük meg a szerepléstől, az óvodai élmények beszámolásától.

- Legyünk türelmesek, hallgas-

suk végig nyugodtan.

- Rugalmas napirendet alakítsunk ki, a pihánést feltétlenül biztosítsuk számára.

- Jó hatással van a gyerekekre, ha az anyu együtt éneklivel az óvodában tanult dalokat, mondja a mondókákat, verseket. Közös néznek diafilmeket, mesekönyveket, hallgasson élő mesét, ne csak TV-belit! A kisgyermek anyához való szoros kötődése átsegíti a dadogáson, s nem kell logopédiai vagy pszichológiai terápia. Tanácsadást viszont nem árt kérni.

A valódi dadogás más természetű, mint az életleni. Előzötől eltérően nem mindig egyforma rosszul beszél.

Fajtái: 1., Klónusos - ilyenkor az első szótagot ismétli a dadogó, pl: ká-ká-kávé

2., Tónusos - olyan erős görcs lép fel, amely már a kezdőhang kiejtését megnehezíti: k.....áv

3., Tonoklónusos: a beszédben váltakozva jelen van mindkettő.

A dadogásra jellemző: A görcs, mely súlyosságtól függően kiterjedhet az ajkakra, nyelvre, gégeire stb. Vannak ún. nehéz hangok: m, p, t, d, k, g stb, melytől fél a dadogó.

A beszédlegzés is eltérő a rekeszizom kóros működése miatt.

Hangadás: A magánhangzókat rövidebb, a mássalhangzókat hosszabb idő alatt ejtik ki.

Beszédünk aritmikus: vagy tempógyorsulás (a fonációs idő csökkenése miatt) vagy lelassult beszéd (a görcsök miatt) jellemzik.

Kemény hangindító (gégjünkben rendkívül erős a feszültség.)

Monoton beszéd: főleg azoknál az eseteknél, ahol kora gyermekkori agysérülés áll fenn.

Együttmozgás: fickelés (pislogás) végtagok dobálása kíséri a görcsös beszédet.

A valódi dadogás az életlenivel ellentétben változó: hol jobban, hol rosszabbul beszél a dadogó. Előfordul, a nap bizonyos szakaszára korlátozódik, vagy napokig sem dadog. Ezért megtévesztő a szülők számára, mert ilyenkor azt hiszik, a gyerek tud rendszeresen beszélni, ha akar. Ezért folyton figyelmeztetik, fébeszakitják beszédét és kialakul a beszédfélelem, ami az életleni dadogásnál nincs. Itt hívnam fel a figyelmet arra a veszélyre, hogy az életleni dadogóból válhat valódi dadogó, ha javítjuk beszédét, tudatosítjuk benne, baj van a beszédével, így rögzül a dadogás. Kialakul a beszédfélelem.

A tünetek súlyosbodhatnak: testi és szellemi fáradtság esetén. Betegségek fellépésekor. Idegen személyekkel való beszélgetéskor (főleg a telefonálás okoz gondot)

Sok szülőt érdekel, mi a dadogás oka: Nagyon sokféle lehetnek, amelyek kiderülnek a szülőkkel való beszélgetéskor.

Ok lehet: örökletesség (anyai vagy apai ágon, több dadogó is van a családban)

Balkezesség: csak akkor, ha átszoktatjuk a jobb kéz használatára.

Veszületett beszédgyengeség: ezért kell különös gonddal kezelni a megkésett beszédfejlődésű és akadályozott beszédfejlődésű gyermeket, mert ez dadogásra hajlamosító tényező.

Vegetatív labilitás: a nagyagyfélteke hiányos szerepe vegetatív zavarokat okoz. A vegetatív idegrendszert befolyásoló konkrét hatások: időváltozás, erős beszédfélelem kiváltó kommunikációs szituáció, fáradtság, kimerülés.

Kora gyermekkori agysérülés: amelyet okozhat koraszülés fogoműtéttel, agyrázkódás stb.

Fertőző és egyéb megbetegedések: ezeknél az eseteknél nem maga a betegség, hanem a szülőktől való elszakadás, az orvosi kezelés és a kezelés traumatizáló hatása okozza, mely a betegség után fellép.

Pszichés (lelki tényezők) erős korai szobatisztaságra szoktatás, túlzott követelmény állítása, anya-gyermek kapcsolatának zavarra, ijedség erre gyakran hivatkoznak a szülők. Ez csak kiváltó tényezőként szerepel.

A dadogás fellépését pszichés és szomatikus (testi) tényezők egyaránt jelen vannak. A dadogás több tényező komplex érvényrejutása képezi!

Pszichológusok és logopédusok egyaránt kezelik a dadogókat. Fontos megjegyezni, sosem a dadogást, hanem a dadogót kezeljük. Nem minden esetben válik tünetmentessé a dadogó, de a terápia hatására harmónikus, kiegyensúlyozott emberré válhat, aki megtanul együtt élni a zavarral.

A környezetnek, a társadalomnak elfogadóbbá kell válni a dadogókkal szemben is (hasonlóan más fogyatékosokban szenvedők-höz pl: nagyotthallók, csökkenett látóképességűek, mozgáskorlátozottak stb.) s a másságot tolerálni kell!

Mezei Imréné

Hogy feledésbe ne merüljenek...

Babits Mihály

/1883. Szekszárd 1941. Budapest/

Költő, regényíró, kritikus, irodalomszervező. Mint műfordítót is a legnagyobbak között tartjuk számon. Egyetemi tanulmányai után tanár Baján, Szegeden, Fogarason és Budapesten. A NYUGAT című folyóirat munkatársa, később szerkesztője. A két világháború közti polgári irodalom egyik jelentős alakja és irányítója. 1930-ban a Kisfaludy Társaság tagjává választották, 1940-től az Akadémia tagja.

Az 1914-es háború ellen felemelte szavát, békét követelve a világnak. Később szembefordult a fasizmus embertelenségével is.

Regényei: Halálfiak, Elza pilóta, Timár Virgil fia, A golya-kalifa, Kártyavár - finom művészi alkotások.

Költészetét a magányos lélek ábrándjai és melankóliája, nyugtalanság, lázas keresés jellemezték. Utolsó éveit súlyos betegen szenvedte végig. Ekkor írta híres, bibliai témájú elbeszélő költeményét: Jónás könyvét.

Versei mellett a műfordítások nyelvi gazdagsága is mutatja nagy művészetét. Legkiemelkedőbb műfordítása Dante Isteni színjátéka, de jelentősek Shakespeare, Szophoklész, Goethe műveinek lefordítása és a középkori himnuszok átültetése latinról magyarra.

Babits Mihály lírai életműve ma is korszerű és hozzáférhető, Pótoljuk a róla meglévő hiányos ismereteinket kötetek lapozgatásával, karácsony közeledtével pedig ismerjük meg e kedves ünneppel kapcsolatos gondolatait!

Hajnal Józsefné

KARÁCSONYI ÉNEK

*Mért fekszel jászolban, ég királya?
Visszasírsz az éhes barikára.
Zenghetnél, lenghetnél angyalok közt,
mégis itt ridogálsz, állatok közt.*

*Bölcs bocik szájának langy fuvalma
jobb tán mint csillag-úr szele volna?
Jobb talán a puha széna-alom,
mint a magas égi birodalom?*

*Istálló párája, jobb az neked,
mint gazdag nárdusok és kenetek?
Lábadhoz tömjén hullt és arany hullt:
kezed csak bús anyád melléért nyúlt...*

*Becsesnek láttad te e földi test
koldusruháját, hogy fölvetted ezt?
s nem vélted rossznak a zord életet?
te, kiről zengjük, hogy „megszületett”!*

*Szeress hát mindet is, koldusokat!
Lelkünkben gyújts picit gyertyát sokat.
Csengess éjünkön át, s csillantsd elénk
törékeny játékunkat, a reményt.*

/Babits Mihály/

KARÁCSONYVÁRÁS

Azokban a régi időkben, gyermekkorom csillogó korszakában még tudták ünnepelni az emberek Magyarországon. A karácsonyvárás, az advent meghitt és bensőséges derűje betöltötte az emberi szíveket, felemelte a lelkeket.

A hajnali roraték lelki élménye kalauzolt el az istállóhoz, a világ Megváltójához.

Szülővárosomban, a Borsod megyei Mezőkövesden és a környező falvakban a "Szállást keres a Szent Család" imakilencdeddel - amely egyben népi misztériumjáték - készülnek ma is a karácsonyra. Az ünnepet megelőző 9 estén át minden alkalommal más és más családhoz kopog be az ájtatos asszonyokból álló csoport, hogy szállást keressen a Szent Család számára. A bibliai történettel ellentétben a családok örömmel fogadják a szállást keresőket. Felkészülnek az alkalomra és az asztalt házioltárrá alakítják, középre helyezik a Szent Család képét. Elvégzik a kilenced meghatározott napjára előírt imát, elmondják a rózsafüzért és énekelnek. A következő nap ismét összegyűlnek a Szent Család képe előtt. Imával búcsúztatják el a ház népétől a Szent Családot. Ennek képét az az asszony veszi magához, aki a következő szállást adja. Az utolsó, ünnep előtti este a Szent Család képét visszaviszik a templomba. Itt, ezekben a csendes kis otthonokban megszületik a világ Megváltója.

Lehet, hogy sokak számára az efféle karácsonyvárás régimódinak és túlhaladottnak tűnik, pedig ez csak annak az ünneplésnek a folytatása, amit nagyapáink és nagyanyáink hagytak ránk örökségül, hogy mi is boldogan ünnepelelhessünk. Akkor még nem redőzte annyi ború és ránc a homlokokat az ünnepek közeledtére, akkoriban még nem a gépiesen lezajló ajándékozás és a zsidbadt fáradtság jellemezte a karácsonyi napokat, hanem a megértő szeretet.

A családok - még ha szűkösebben is éltek - feloldódtak és egymáshoz húzódtak az ünnep hangulatában. Energiájukat még nem emésztette föl egymás túllicitálása, a gőg sztanioljába csomagolt leereszkedő magatartás és az üres rutin, mely nem megélni kívánja az ünnepet, hanem "tüllenni rajtuk", jobbára kipipálni a következő esztendőig.

Az ünnephez és az ünnepléshez elsősorban nem pénz, hanem megfelelő lelkület szükséges. Olyan lelkület, amely osztozni képes mások örömeiben, mely a jóakarattal mécsesével mintegy bevilágít embertársunk lelkének legbenső redőibe is, meglátja annak minden óhaját, vágját és szándékait.

A betlehemi istálló egyetlen közös fókuszba gyűjti az embereket. Ez a közös fókuszba gyűjtés az, amelyet az emberiség történetében eddig még csak egyetlen lénynek sikerült maradéktalanul megvalósítania: az irgalom és a szeretet által.

Ő az, aki a szegényes alkalmi otthon, a gyér világítású barlangszállás szülőteként fényel és igazi tartalommal tölti meg a fogékonyak, a jószándékuak szívét, és nem hagyja, hogy elveszzenek a hétköznapi szürkeségében és sivárságában.

Magyarországban még a szörnyű világégés során, a II. világháború bombabarobbanásos korszakában is áhítatos lélekkel ülték meg a karácsonyt. Azután jött az az erőszakos, rettenetében a háborúhoz hasonlítható történelmi korszak, amely kíméletlenül hadat viselt a lélek ellen. Az ateizmusnak az emberi lelkület és szellem iránt tanúsított cinikus nemtörődömsége és durvasága. A bolsevista pokol, amelyben a hatalmi erők komisszárai és hamis bálványai önmagukat ültették a torz és igaztalan oltárokra, megkövetelve, hogy hódoljanak nekik. Álünnepeket erőltettek fél kontinensnyi emberre, silány és üres szólamokkal töltötték ki és cserélték fel az emberi lét legmélyebb rétegeit is érintő családi ünnepeinket. Félelem, szürkeség és a színtelen jellegtelenység vált uralkodóvá a vörös csillag árnyékában. Az áprófiáták megpróbálták elhomályosítani az igazi vezérlő csillagot, a betlehemit, mely szelíd fényével ragyogta be közel kétezer esztendő világát.

A gyanakvás, a félelem, nyomukban felsorakozó önző betelől fordulás és anyagiasság később már a teljes elembertelenedés régiói felé vezetett. A hétköznapi egybemosódtak az ünnepekkel, mivel tartalmuk sem volt. A materializmus szálláscsinálói és fenntartói most gúnyosan nézhetik sikeres nevelésüket: "már nem is kell presszió és hatalmi szó, mivel a mindennapokba beléivódó anyagelvőség és gátlástalan önzés megtette hatását!"

Félő, hogy manapság sem talál sok ünnepváró ember szívében szállást az a betlehemi Gyermek, aki semmi mást nem akar, csak összebékíteni a szíveinket, begyógyítani sebeinket, mosolyával mosolyt csinálni az arcunkra és szeretetre, megértésre és türelへre indítani.

Megszületik-e már bennünk is végre valahára a világ Megváltója, vagy talán sokan közülünk is kitéssékkelik Őt hajlékukból, ahogyan azt Betlehemből tették?

Kimondhatatlanul boldog lennék, ha ez az ártatlan, jóságot sugárzó betlehemi Gyermek nem elutasítást, cinizmust, érdektelenséget és gyűlöletet, hanem szállást találna és kapna egyre több ember szívében.

Kohajda Zoltán

Milyen szerencse...

...hogyan van ivóvizünk! Bizony, ez új demokráciánk egyik nagy vívmánya. Igaz, hogy rossz minőségű, hogy drága, illetve egyre drágább, de nem baj, mert van. Nem demokrácia - víz.

Jaj de jó!! Mert mint megtudtam ez nem jár - ez adható. Mert hogy szolgáltatás.

És előleget is fizetünk imígyen: fogyasztás plusz előleg. Mert e szolgáltatást szeszélyes kegyként nyújtó cég ezt így óhajtja. Biztos, ami biztos.

Milyen szerencse...

...hogyan van munkánk! Ha nem is itt Tiszapüspökiben, hát valahol a környéken, ahová utazni kell. Közben retteghetünk, hogy az autóbussz idejében érkezik-e. Mert ha nem érünk be pontosan munkahelyünkre, hát mi leszünk a következő utcára kerülők. „Késik a busz, megint B van a volánál” - Így a várakozók.

Mert B-nek még van munkája.

Milyen szerencse...

...hogyan van mit ennünk. Különösen ha a tiszapüspöki iskolai konyhán étkezünk. Persze csak akkor, ha nem vagyunk betegek. Mert akkor nem adnak. A beteg ne egyék.

Lett légyen az diák, vagy pedagógus. Félreértés nem essék nem a napköziben elfogyasztható alulméretezett, ámde zsírdús ételről van szó. Hanem az éthordóba teendő elvihető kosztról.

Igaz ugyan, hogy volt vérhasjárvány, igaz, hogy a pénz a diákétkeztetésre igen kevés, és komoly büvészmutatványt igényel "kihozni" az adagot. (Bár mutatvány közben eltűnik az étlapról ez-az)

Mégsem ez az étel elvitelére szóló ellenérvük, hanem ez: "Úgyis boldog, boldogtalan elhordja az ebédet." A komiszak! Még betegen is ennének! Hát ez tarthatatlan!

Ármai Sarolta

NEM ISMÉTLÉSNEK SZÁNJUK!

Alig fejeződött be a Szociális Gondozási Központ rendezésében tartott, összevont klubünnepség /amiről beszámoltunk lapunk novemberi számában/, máris újabb meghívók jelezték a másik, szélesebb körű "Idősek napját", most már a város összes idős embere részére.

Nem akartunk ismét foglalkozni ezzel a témával, de a 220 résztvevő nevében megkeresett bennünket Márvány Józsefné, hogy adjunk helyet meghatódott köszönetüknek. Olyan fontosnak érezték gondokkal teli életüknek e kiemelkedő, szép napját, hogy nem szabadott elhárítani kérésüket.

A mozi épületében nemcsak a helybeliek gyűltek össze. Autóbusszal behozták Óballáról, Szakállasról és Surjányból is az érdeklődőket. Az intézmény vezetője: Vargáné Pozderka Teréz és munkatársai a tőlük megszokott, őszinte szeretettel, virággal és ajándékcsomaggal fogadták a kedves vendégeket.

Dr. Süle Mihály képviselő ünnepi beszédében visszatekintett az elmúlt időkre, amikor a szociálpolitika "kötelesség" volt. Nem szabadott beszélni az elesettekről, hiszen az a

rendszer felkarolta őket. Ma nem a központi elvárás miatt gondoskodnak róluk, hanem szeretetből, emberiségből. Most felújították az Idősek napja elhanyagolt hagyományát és továbbviszik a jövőben.

Óvodások és zeneiskolások műsora szárította fel a meghatottság könnyeit, majd Tombor Józsefné Jusztika néni saját versében emlékezett felejthetetlen gyermekkorára, kicsi falujára és édesanyjára. A közös népdaléneklés eloszlatta a szomorúság felhőit, hogy már vidáman és felszabadultan nézhessék végig ismét ifjúságuk egyik nagy filmjét: a Bob herceget, a Tisza Mozi ajándékát. A hangosítást a RADAR KFT vállalta ingyen, a terembérlet fizetése és a szereplő gyermekek megvendégelése a Városi Művelődési Központ érdeme.

Aki csak tett vagy tesz valamit időseinkért, fogadja tőlük az ismételt köszönetet és hálát nemcsak ezért a délelőttért, de minden támogatásért; amiért segítő gondoskodással állnak mellettük magányukban és a korral járó problémáikban.

Hajnal Józsefné

EREDMÉNYES

HAJNALI

AKCIÓ A

RENDŐRSÉGEN

A rendőrség bűnügyi és közrendvédelmi beosztottai a szolnoki kollégákkal közösen előre kidolgozott, pontos terv alapján rajtaütésszerű, gyors és eredményes akciót hajtottak végre november 25-én hajnalban Törökszentmiklós város területén.

Az akció célja súlyos bűncselekmények tetteseinek felderítése és elfogása.

Az akció eredménye három rabló és két betörő elfogása.

A rablók közül TURAI JÁNOS és fiatalkorú M.F. bűntársa álarcban hatoltak be a város közelében levő egyik tanyába, ahol egy idős, egyedül élő asszonyt raboltak ki, közben mindketten megerősszakolták.

DEÁK MIHÁLY törökszentmiklói lakos az akció előtti este ten leütött és kirabolt egy férfit.

Mindhárman rendőrségi őrizetbe kerültek.

Elfogásra kerültek VARGA KÁROLY és BOROS MIHÁLY büntetett előéletűek, akik közül Varga többrendbeli magánlakás sérelmére elkövetett betörést, míg Boros besurranásos lopásokat követett el.

A rendőrség folytatja a hasonló akciók végrehajtását.

ELMEBETEGSÉGRŐL, ALKOHOLIZMUSRÓL, GYÓGYINTÉZETEKRŐL

Beszélgetés
Dr. Hodosi Miklós
elmeorvosával, az
Elmebetegek Szociális
Otthonának igazgatójával

Ez év októberében a címben jelzett témakörökkel kapcsolatosan beszélgetésre invitáltuk Dr. Hodosi Miklós idegyógyászt, az Elmebetegek Szociális Otthonának igazgató-főorvosát. Az elhangzottak két részletben tervezett közlését előző havi számunkban megkezdjük. A beszélgetés második részét az alábbi sorokban olvashatják.

- Az eddigiek során elsősorban az elmebetegekről, elmeorvosokról esett szó. Önt munkája azonban nem kizárólag az intézet-hez köti, más területen is akadnak feladatai.

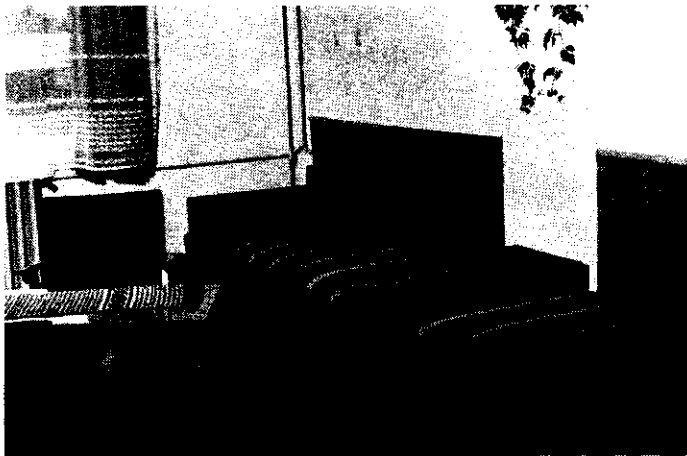
- A másik terület - amit én sokkal tragikusabbnak tartok - az alkoholizmus. Ez olyan betegség - mert betegség -, ami meggyőződésem szerint nagyobb kárt okoz, mint egy pestisjárvány vagy egy tatárdúlás, s szinte elsikkad a fontossága. Legújában a drogveszély, a drogok elleni küzdelem került a figyelem középpontjába, holott nem arról fenyeget a fő veszély.

- Véleményem szerint a kábítószer-nálunk még sokáig nem lehetnek igazi riválisai az ital-nak. Egyrészt annál sokkal költségesebb "mulatság", hogy

nyatos pusztítást tud végezni a szervezetben - gyomor, már, hasnyálmirigy, lép szívbetegségek, keringési zavarok -, amelyet nehéz helyrehozni.

- Talán maradjunk az ön szakterületén, hiszen a szervi, fizikális változást könnyebb érzékelni, mint az idegi, agyi folyamatokat.

- Gyakori az álmatlanság, a kezdeti tudatzavar, az emlékezet kihagyásai, a tanulási készség csökkenése, az érdeklődés beszűkülése. Ezek kezdeti stádiumban fel sem tűnnek, s ha később esetleg igen, mással magyarázzák. De általában is kevesen veszik észre szellemi leépülésüket, hiszen az alkoholnak éppen az az átka, hogy az agyműködést rombolja, megszűnik, csökken az önkontroll. Egy idő után jelentkeznek a potenciázavarok, amelyek általában további pszichés károsodást vonnak maguk után. Aztán ahogy súlyosodik a helyzet, jönnek a delíriumok, a delírium tremens az állatkákkal, férgekkel, hallucinációkkal, az örgöngésekkel. Deliriumos állapotban nagyon gyakori a gyilkosság, öngyilkosság is. Kialakulhat a paranoia, -a beteges üldözöttségi képzet-

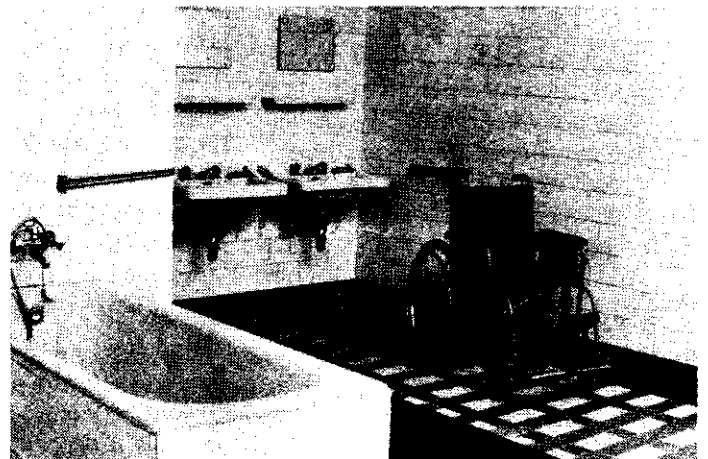
Úgy tudom, hetente kétszer idegyógyászati szakrendelést tart az EGYMI-ben. Ha az intézetben kívülre tekintünk, s a társadalom egészét vizsgáljuk, mik a tapasztalatai? Elégségesek-e az előzőekben említett intézmények, elég-e a heti két rendelés? Van-e konkrét veszélyforrás a hajszolt, idegi vagy pszichiátriai zavarokkal küszködő emberek számára?

- Sajnos sem a felkészültségünk, sem a lehetőségeink nem megfelelőek. A nagyobb baj mégsem ez, hanem az, hogy a társadalom nem ad kellő súlyt ennek a problémának. Mai világunkban óriási veszélyek leselkednek ránk, s nem akarjuk észrevenni. Különösen két területet emelnék ki. Egyrészt rengeteg a neurózisos gondokkal küszködő ember, akiknek gondozása, gyógyítása nagyon fontos lenne országos és - szűkebb környezetünkre gondolva - városi szinten is. Olyan problémák ezek, amelyek időben felismerve, kezelve megszüntethetők, kifejlődésük megakadályozható, elhanyagolva viszont súlyos és végleges károsodásokhoz, tragédiákhoz vezetnek. De ezek szűrésére, a megfelelő gyógykezelésükre az egészségügy lényegében felkészülten, társadalmi tudatunkban pedig nem is számíthatan betegségeknek. Ami a fejlett nyugaton divat - saját pszichiáter - nálunk még szégyen, titkolni való.

széles körökben meg tudják fizetni, másrészt sokkal nehezebb hozzájutni, mint a bármelyik boltban polcra levehető alkoholhoz.

- Ez is igaz, de vannak más, fontos összetevők is. Az egyik az, hogy a drog látványosabb, keményebb, nagyon gyorsan tetten érhető tüneteket okoz, olyanokat, amelyek-től meg lehet ijedni, és legtöbbször meg is ijednek. Az alkohol sokkal alattomosabb. Öt-tíz év alatt valaki olyan szép csendben elihathja magát, hogy senki oda sem figyel, le-

het, hogy észre sem veszi a környezete, s sajnos legtöbbször ő maga sem. Lassan ható mérge, alattomosan dolgozik. Évekig nyugtat, feldob, lazít, bátrabbá tesz, stb, aztán egyszerre nyújtja be a számlát, váratlanul, s a menekülésre nem sok lehetőséget ad. Számtani statisztika mutatja, hogy a kórházi ágyakon fekvő betegek 60-70%-a valamilyen alkoholos összefüggés miatt kerül oda. Iszo-

sorozatosan jönnek a félelmek. Végül jön a teljes tudatfelbomlás, ami viszont már elmeorvosi állapot. Ezt a folyamatot még akkor viszonylag könnyű megállítani, ha valaki csak a napi rendszeres ivásig jut el. Ha ekkor nincs megállj, később sokkal nehezebb, mert a beteg a maga számára észrevétlenül jut egyre lejjebb, válik először iszákossá; aztán alkoholistává. Ebből a stádiumból pedig iszonyú nehéz kikeveredni.

- Ön az alkohol veszélyességénél több összetevőt említett.

- Csak egyet még. Az alkoholfogyasztásnak olyan hagyományai vannak, amiket a drogok soha nem hozhatnak. A társadalom túlnyomó többsége az alkoholizmust nem tartja betegségnek, nem ismeri el káros voltát, sőt az ivás egyre inkább társadalmi szokássá válik. Nagyon sokszor még le is nézik - kinézik - azt, aki leül egy társaságba, és üdítőt iszik. A részeg embert irritálja a józan látványa, nem bírja elviselni, ha valaki nem veszi át az ő felfokozott - kóros - jókedvét. Ahhoz, hogy előbbre tudjunk lépni, a társadalmi tudatnak kellene megváltoznia.

- Akkor be kell ismerni a tehetetlenséget? Elfogadjuk a tényt, mint változtathatatlant? Legalább helyileg nem lehetne valamit javítani, hiszen vannak már előremutató példák az országban?

- Talán lehet. Nekem itt, a városon belül van is elképzelésem, de ahhoz bizonyos feltételrendszernek meg kell teremődnie, amire jó kilátásaim vannak. A következőkről lenne szó: Az intézet - Az Elmeszoc. Otthon - maximumát befogadóképessége 210 fő. Jelenleg 220 lakónk van, de legalább még tizenötven várnak, hogy helyet kapjanak. Tehát nagyon zsúfoltak vagyunk, bár - az országos viszonyokat ismerve - így is a jobb helyzetű intézetek közé tartunk.

Sokkal szerencsésebb lenne kisebb lét-

számú otthonok létrehozása a kezelhetőség, irányíthatóság, gyógyszeres terápia szempontjából, de ez rövid időn belül nem fog változni. A személyzetre nem lehet panasz. 109 dolgozónk van, ebből 48-an tartoznak a szakápolói részleghez. Fiatal, lelkiismeretes gárda, szeretik, amit csinálnak, könnyen befogadják az új szemléleteket.

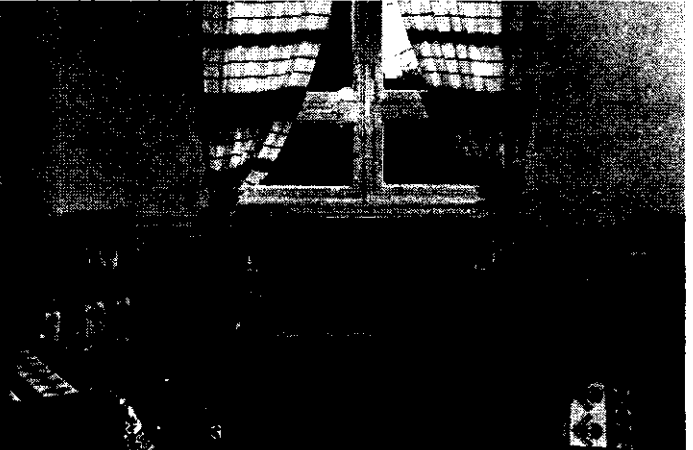
Jelenleg 3 pavilonunk van 70-70 beteggel, akiket műszakonként 3 ápolónő lát el. Egyáltalán nincs könnyű dolguk, mert 10-20 között van azon betegek száma, akiknek fel kell hordani a reggeli, ebédet, vacsorát, akiket fürdetni kell, akik mellett szinte mindig ott kell lenni.

Gyakorlatilag minden pillanatuk be van osztva, de feladataikat jól látják el.

Anyagilag sem állunk rosszul, mert az idén jelentősen megnövelték normatíváinkat. Az eddigi 147.000 Ft-ról 174.000-re növelte a Népjóléti Minisztérium az ún. fejkvótát. Ez egy elfogadható összeg. A gondozottak - hozzátartozóik, az állam - gondozási díjat fizetnek, nyugdíjtól, vagyoni helyzetüktől függően. E két forrásból évente betegenként kb. 230.000 Ft-tal számolhatunk.

- Nem kis összeg, ha az évi átlagkeresetekre, a munkanélküli segélyekre gondolunk.

- Első hallásra valóban soknak tűnik. De ebből biztosítjuk a teljes ellátást a cipő talpától a kalap tetejéig - csokoládét, kávét, cigarettát is -, a sportolási lehetőséget, mozit, színházat, üdülést. Ebből a keretből fizetjük a dolgozók bérét, a fentartást, karbantartást, fejlesztést. Az idén pl. önerőből egy teljes tetőcserét bonyolítunk le, jövőre új pavilont akarunk építeni, hogy a

zsúfoltságot csökkentjük. De próbálkozunk más módon is. Nemrég céltámogatásra nyújtottunk be pályázatot, amit az önkormányzat el is fogadott. 35 millióról van szó, aminek 40%-át vállalná a város, ebből tudnánk intézményen belülré hozni a Kossuth úton lévő, lakókat zavaró mosodánkat, korszerűsíteni konyhánkat. Ha ezt az összeget megkapjuk, az új pavilonunk

felépül, gyakorlatilag komplett lesz az intézmény.

- Gondolom nem véletlen a kitérő az erdeti kérdéstől, hogy hogyan lehet helyileg az idegi, pszichés, alkoholista betegek helyzetén javítani.

- Nem. Ugyanis, ha felépül az új pavilon, s megszűnik a zsúfoltság, lehetőség lesz egy orvosi rendelő, váró, alkoholológiai és drogzözpont kialakítására. A felsoroltak a város lakosságának szolgálatában állnának, teljesen nyitottak lennének. Ide mindenki, aki szükségnek érzi, térítésmentesen jöhetne szakrendelésre - idegyógyászat, pszichiátria -, elmondhatná gondját-baját, s megkapná a

megfelelő segítséget is. Meggyőződése, hogy bátrabban jönnének ide panasszal, mint az EGYMI-be, ahol sokan megfordulnak, sok az ismerős, s nagyon hasznos lenne úgy a megelőzés, mint a rehabilitáció szempontjából.

ból. Ha valaki csak kibeszélheti magát, meghallgatásra talál, érzi, hogy a problémáikat emberi módon kezelik, már az egyféle gyógy-módot jelent.

Az alkoholológiai központban lehetne folytatni az elvonókezeléseket, próbálnánk meg idejében újtát állni a bajnak.

- Hogyan „nézne ki” egy elvonókezelés? Ah elvonókúráról - Karcag, Újszász, stb. - íjesztő kép alakult ki az emberekből.

- Szó nincs igazi értelemben - rossz értelemben - vett kúráról. Ez tulajdonképpen egy alkoholelles, megelőző, rehabilitáló klub lenne, ahol az alkoholizmus veszéleire próbálnánk felhívni a figyelmet, az alkoholmentes élet kialakításában segítenénk. Vagy a normális, kulturált szinten való szeszitalfogyasztást megszoktatni azokkal, akik valamilyen alkoholbetegségben szenvedtek, szenvednek. Biztos, hogy nem lesz könnyű. Nem azért, mert költséges, hiszen lényegében csak egy helyiség kell hozzá, idő, amikor összejöhetünk, beszélgethetünk. A szakrendelésen megejténénk a szükséges orvosi vizsgálatokat is, amely után megfelelő terápiát, gyógyszeres kezelést alkalmaznánk.

A nehézséget éppen a pillanatnyi társadalmi megítélés, elfogadottság, a túlhajszoltság, feszült idegállapot okozza, ami miatt nem érnek rá, vagy nem akarnak ráérni az érintettek. Nem beszélve arról, hogy minde mellett nagyon nagy elhatározás, a család és környezet maximális segítségével kel a kilábaláshoz. De hiszem, hogy a legnehezebb lépés csak az elő lépés lesz, eljönni ide, legyőzni az idegenkedést, a társadalmi előítéletet. Utána már minde kicsit könnyebben megy.

Terveinek megvalósításához sok sikert kívánok. Köszönöm a beszélgetést.

Pásztor

„A sajátunkban dupla felelősséggel dolgozunk”

Az IDEÁL-MIKLÓS KFT-nél a tulajdonosi szemlélet érvényesül

Amikor 1990-ben megjelent a privatizációs törvény, az Ideál Kiskereskedelmi Vállalat dolgozói közül sokakban felvillant a gondolat, ezentúl az üzlethálózatnak nem csak dolgozói, hanem tulajdonosai is szeretnének lenni. A kockázat óriási volt, de az elnyerhető tét sem volt kicsi. Végül kilencvenketten úgy döntöttek belevágnak a privatizációba. Az eredmény ismert, hiszen Marfű, Mezőtúr, Kunszentmárton vonzáskörzettel létrejött a törökszentmiklói központú Ideál-Miklós Kft, amelyben az alapítók ma már tulajdonosként dolgoznak. - De megérte-e? Úgy váltak-e tulajdonossá, ahogy elképzelték? Összeegyeztethető-e a tulajdonosi viszony az alkalmazottival? Beválnak-e a számítások? - Válasz reményében ezekkel a kérdésekkel kerestük fel Sós Pált, a kft. ügyvezető igazgatóját.

- Talán kezdjük a privatizációra vonatkozó kérdésekkel, azokra sokkal könnyebb válaszolnom. Amikor 1990. augusztusában az

teljes tulajdonosává, sők azok máig is.

- Volt-e valami megkötés arra vonatkozóan, ki mennyivel szállhat be? Konkretan arra gondolok, voltak-e az akkori vezetőknek előjogai. Nem marad-e keserű szájíze a beosztott dolgozóknak?

- Semmilyen megkötés nem volt, a társasági törvény szerint nem is lehetett. Mindenki annyival szállt be, amennyivel akart és tudott,

olyan mértékben lett tulajdonos, amilyen mértékben kockáztatni mert. Akkor lehetett volna probléma, ha túljegyzésre kerül sor, akkor lehetett volna vita, kinek a jegyzését mennyivel kell csökkenteni, de gyakorlatilag erre nem került sor. Ugy érzem, korrektül zajlott le a privatizáció, egy év eltelt azóta, negatív visszhangról még nem hallottam.

- Gondolom, magától a megvásárlás tényétől még senki nem lett milliomos.

- Nem, sőt még tulajdonos is csak jogilag, hiszen a kft. egy darabig még a banké, hiszen jelzáloggal van terhelve. Kb. 100 milliót kell kifizetnünk, hogy tehermentessé váljunk. Akik belevágtak, egyelőre csak a lehetőségét vásárolták meg, hogy majd a jövőben esetleg milliomosok lehessenek. Egy darabig még mindenki csak a fizetéséért dolgozik, mert a nyereség a kölcsönök törlesztésére megy el. Nyilván mindenki arra törekszik, hogy adósságainkat mi-

nél előbb letudjuk, hogy az osztalék a saját zsebünkbe vándoroljon. Ez még odébb lesz, de az addig sem mellékes, hogy az itt dolgozó tagoknak nem kell attól rettegniük, hogy bármelyik pillanatban az utcára kerülhetnek, mert kezdettől fogva elsődleges szempontunk volt a munkahelyek biztonságára való törekvés.

- Ezt hogyan lehet megoldani? Ha jól tudom, a társasági tagságnak a munkaviszony nem függvénye. Netán az Ideálnál született valami erre vonatkozó megegyezés?

- Nem született, nem is szülehet, hiszen egy ilyen megegyezés nagyon hátulütővé válhat. A látzatstátuszok, az inproductív munkakörök elsősorban éppen a tulajdonosi érdekeket sértenék. De munkajogilag sincs semmi köze a tagsági és munkaviszonynak egymáshoz. A tagsági viszony azt jelenti, hogy a tag jogosult az üzlet-része arányában részesülni az osztalékból, a taggyűlésen személyesen vagy képviselője által részt venni, azon üzlet-része arányában szavazni. Ott mindenki egyenjogú, mindenki szava annyit ér, ahányszor tízezer forint üzlet-része van. Ha a beosztotté nagyobb, mint a mellette ülő főnökéé, akkor az ő szavazata nyom többet a latba. Egy határozat elfogadásához 51 ill. 75%-os többség kell, s mivel több az alkalmazott, mint a vezető, érvényesül a demokratikuság. Munkaügyi kérdésekben viszont nem. Ebben kizárólag a tagság megválasztott ügyvezető igazgató - aki személyes vagyonáért felel a cég ügyeiért - és az általa kinevezett üzletvezetők az illetékesek. Ők döntenek el kinek a munkájára van szükség, kiére nincs, ki milyen területre, munkakörbe kerüljön. Ezen a téren egyenjogúság sincs, hiszen a ve-

Állami Vagyonügynökség jóváhagyta a társasággá alakulást, még nem sok töprengenivaló volt. A 90%-os állami tulajdon mellett 10% magántőkével szállhattak be a dolgozók a maguk 10-20-50.000 forintjaikkal. Ez még nem volt nagy rizikó, a 130 alkalmazottból 92-en vállalkoztak rá. A kimaradók nagy többsége nyugdíjas és tanuló volt, az aktív munkaerőből 10% erejéig szinte mindenki tulajdonossá vált.

A lecke akkor lett feladva, amikor a társaság tagjai számára lehetővé vált a 90%-os állami tulajdonrész megvásárlása is. Ekkor már komoly pénzekről volt szó, főhetett mindenki feje, hogy az éppen akkor lehetőségként jelentkező Egyszintencia hitelből mennyit merjen fölvenni, mennyire merjen eladósodni. Végül a 92 főből, akik a 10% esetében még merték a kis rizikót vállalni, 66-an döntöttek úgy, hogy nem állnak meg félúton, hanem nagyon nagyot is kockáztatni. Ők 66-an váltak a kft.

zető az vezető, a beosztott pedig beosztott. Csak a munka minősége, a hozzáállás számít. Munkahelyre csak ezen az alapon számíthat bárki is, nem pedig tagi jogon. Az viszont természetes, hogy ha oda kerül a sor a nem tag alkalmazottal szemben ő részesül el önyben. Ennyi védettség jár tagjainknak.

Mint ahogy az is természetes, hogy sem az üzletvezetők, sem az ügyvezető igazgató nem önkényeskedhet kedve szerint, munkügyi kérdésekben sem dönthet a közösség érdekei ellenére, hiszen a tagságnak bármikor jogában áll őt visszahívnia. De nincs is ilyen probléma, hiszen egészen más a dolgozók hozzáállása, mióta saját bőrüket viszik a vásárra. Azért is biztos a munkahelyük, mert a sajátjukban dupla felelősséggel és akarással dolgoznak.

- Hol tart jelenleg az Ideál, milyenek a kilátásai? Változott-e a struktúra, a kereskedői szemlélet, az üzletpolitika?

- Mind a három változott. Az már régen kiderült, hogy a nagy, központi irányítású szervezetek életképtelenek, tehát kisebb, életképesebb, rugalmasabb egysége-

ket alakítottunk ki. Ezek élére önállóan gazdálkodó, árubeszerzési, szállításszervezési, árképzési joggal felruházott boltvezetőket állítottunk. Saját maguk szerzik be az árut, lehetőleg közvetlenül a termelőtől, igyekeznek minél szelebbebb választékot nyújtani. Megadott költségkereten belül úgy gazdálkodnak, ahogy akarnak. Egyetlen szempont van, az eredményesség.

A dolgozóban egyre inkább a tulajdonosi szemlélet érvényesül. A fizetőképes kereslet egyre csökken, kevés a vevő, nagy a konkurencia. A vevő válogathat, s oda megy, ahol megkapja, amit keres, ahol köszönnek neki, ahol udvariasak vele, ahol nem mondják diadalmasan, hogy nincs. Mindezt egyre inkább figyelembe veszik alkalmazottaink, be tudják vonzani a vásárlót, s egyre inkább meg is tudják tartani. Ez részben már üzletpolitika is.

- Említtette, hogy nagy a konkurencia. Tudja-e az Ideál a lengyel piaccal, a turkaboltokkal, az engedély nélküli kereskedelemmel a lépést tartani? Nem kellene-e a szintből, az árakból engedni egy kicsit?

- Úgy gondolom, hogy nem. Mi úgy szeretnénk ezt a recessziós időszakot átvészelnünk, hogy közben a jövőnket is építsük. A jelszavunk az, hogy elérhető áron jó minőséget adjunk. Ma Törökszentmiklóson európai szintű áru kínálat van, világcégekkel - Henkel, As-tor, Samsung, Whirlpool - vagyunk üzleti kapcsolatban. Ebből nem engedünk, mert meggyőződésünk, hogy ez a kereskedelem jövője. S a jövőt nem fecserejlük el a jelenért. A felsoroltak valóban nagy konkurenciát jelentenek, de hisszük, hogy ez a mostani csak átmeneti állapot, aminek belátható időn belül végeszakad. Lehet, hogy pillanatnyilag jobban járnánk, ha bővít, bálás ruhát árulnánk, de a pillanatnyi érdekekért nem akarjuk üzleteink színvonalát tönkretenni. Mint ahogy a megbízhatóságunkról kialakult képet sem akarjuk lerombolni, mert vevőinkre a későbbiekben is számítani szeretnénk. Mivel nemcsak dolgozók, hanem tulajdonosok is vagyunk, ne ma és mindenáron avarunk üzletet csinálni, hanem távlatokban gondolkodjunk.

Köszönöm a beszélgetést.

Pásztor

VOLT EGYSZER EGY KÜLTERÜLET...

!Tanyasírató is?!

A hajdanvolt Külterületi Igazgatóság nevelőinek képzet-beli tablóján egyre sűrűsödnek a gyászkeretek. Évről évre fogyunk, egyre kevesebben emlékezünk az eltávozottakra. Ha fennállásának csak az utolsó tiz esztendejét számolom, a körülbelül harminc főből álló gárda egyharmada fekszik már a temetőben. Nemrég kísértük utolsó útjára Szőke Lászlónét, az óbalai gyerekek tanító nénijét, akitől százak tanultak írni, olvasni, számolni tizenhat éven át.

Mit jelentett külterületi nevelőnek lenni? Lámpásnak - a tanyavilágban! Csak egyik feladata volt a tanítás az osztatlan 1-4-es vagy 5-8-as osztályban. Munka után jött a család ellátása, villany hiányában háztartási gépek nélkül. Az intézni valók miatt beutazás a városba, értekezletek, / de ki vigyáz addig a gyerekekre?! / Közlekedés legtöbb helyen térdig sárban, gyalog a köves útig, ha pedig elment az utolsó autóbusz, akkor gyalog tovább, végig...

A hosszú téli esteiken a viharlámpák apró, imbolygó fénye a felnőtteket is biztonsággal vezette az iskola felé. A nevelő, mint népművelő várta őket beszélgetésre, szindarabpróbára... Utána későig hajolt a petróleumlámpa sárga fénye mellett könyvei, füzetei fölé... Éjszaka - ölében /hátán/ - beteg kisgyermekével hány-szor rohant orvost keresni a városba!

Miért tette? Miért vállalta? Eleinte feltétlenül kényszerből, később azonban ráértett a kinti feladatok fontosságára, szépségére, a természet közelének nagyszerűségére. Ha látta a szülők részéről a megbecsülést, feledni tudta kényelmetlen körülményeit. Volt valami varázsa a tanyai életnek; ez volt a "béke szigete." Titokban remélte a villamosítást, a bekötőutat, ami nagyon hiányzott. Ehelyett, mint derült égből a villámcsapás, jött a körzetesítés, a tanyavilág erőszakos felszámolásának fontos állomása. Hiába volt a szülők minden tiltakozása, sírása, kérvényezése! Mindenki számára véget ért a meghitt, békés élet.

A kisgyermek a szülői háztól elszakítva kollégiumba kerültek, a bejárást kevesen tudták vállalni.

Mi jöhetett ezután? Megindult a rohamos beköltözés, ha már a kultúra egyedüli forrását is bezárták. Bontani kezdték az elárvult tanyákat.

1968-ban megszűnt a külterületi igazgatóság. Sok nehézséget vállaló és elviselő tagjai egyetlen elismerő szót nem kaptak feletteseiktől. Még jó, hogy megúszták büntetés nélkül azt, hogy a szülők mellé álltak, és ők is tiltakozni mertek.

Ismét nézem a régi névsort, felidézem a kedves arcokat: egy nagyon nehéz korszak kihúnyt mécseseit. Emléketetek meg-örizzük - amíg tehetjük!

Hajnal Józsefné

„Lebontott tanyák - sírat a határ...” - vetette papírra és küldte be szerkesztőségünkbe hasonló gondolatait egyik olvasónk: B. Kiss János.

Verseinek témája a paraszti élet szépsége, ami már csak álmaiban létezik. Így írni csak az tud, aki élt odakint, aki életének egy darabját veszítette el huszonnégy évvel ezelőtt, és még mindig a rég megszűnt életforma szerelmese.

Egyik költeményének záró szakasza:

*„A hosszú dőlőutat csendesség járja,
Nem zörög most rajta a szekerek ráfja,
Fehér hó tetején nem csúszik már a szán,
Mert nem lakik senki a lebontott tanyán.”*

/B. Kiss János/

Lejegyezte: Hajnal Jné.

Tenni kell!

A Székács Elemér Mezőgazdasági Szakközépiskola I.A osztályos tanulói vagyunk. Mi is bekapcsolódunk 12 más ország tanulóival együtt az "Európai légszennyezetségi program"-on belül a Norvég Természetvédelmi Társaság és az angol "WATCH" szerv által összeállított, a levegőszennyezés problémáival foglalkozó vizsgálatokba.

Négy héten keresztül, szept. 28 - okt. 23-ig több gyűjtőállomáson rendszeresen mértük városunkban a lehulló csapadék mennyiségét és kémhatását.

Meglepődve tapasztaltuk méréseink eredményét, melyek rendre 4,0-4,5-es pH értéket mutattak. /A pH-skálán a savak pH=6-tól (gyengén savas), a pH=1-ig (erősen savas) helyezkednek el/.

A légszennyezés egyre növekvő mértéke tehát városunkban is tapasztalható.

A levegőt szennyező gázok leginkább a szén, a kőolaj és a földgáz égetésekor kerülnek a levegőbe.

Szenet, kőolajat, földgázt sokat használunk. Elégetjük őket, hogy hőt és villamosáramot nyerjünk.

A különböző olajszármazékok: a benzin és a dieselolaj gépjárműveket hajtanak.

A kipufogógáz különböző gázok és szilárd részecskék keveréke, amely a levegőbe kerül.

A savas eső ezekből az anyagokból képződik.

A mérgező gázok kibocsátásának mértéke jelentősen függ az égetés módjától, a tisztítóberendezektől és a tüzelőanyag fajtájától.

A savas eső károsodásokat elsősorban a növényekben okoz.

Amerikai kutatások szerint a légszennyezetség 5-10%-al csökkentheti a termést, és pusztítja az erdeket.

Mérési eredményeinket Norvégiába küldtük, ahol szakértők elemzésével számítógépes feldolgozásra kerülnek.

Ma még nem mindig szempont a társadalom fejlődésének meghatározásában az, hogy mit bír el a természet. Más megfontolások a döntő tényezők - rövid távra szóló érdekek, mint pl. az olcsó energia, új utak, több autó, több árucikk, nagyobb fogyasztás, nagy profit utáni vágy.

Mindenki felelős azért, hogy megtegyen minden tőle telhetőt annak érdekében, hogy megakadályozza a természet pusztulását, az emberi egészség romlását.

**Mezei Zoltán
Nagy Gábor
Bozóki Ilona
I.A oszt. tanulói**

Rendőrségi hírek

Besurranásos lopás ekövetésének alapos gyanúja miatt indított büntető eljárást a rendőrség VARGA KÁROLY büntetett előéletű törökszentmiklósi lakos ellen, aki 1992. november 17-én behatolt az egyik magánlakásba, és az ott levő melléképületből különböző szerzőségeket, felszerelési tárgyakat tulajdonított el, 8.000,-Ft értékben. Nevezett gyanúsítható, több hasonló jellegű cselekmény elkövetésével, kerékpárlopásokkal, ezért a rendőrség őrizetbe vette.

Lopott kismotorkerékpárt keres a rendőrség, amelyet november 15-re virradóan Törökszentmiklós, Bocskai útról tulajdonított el az ismeretlen tettes.

A motorkerékpár piros színű Romet típus 58-M-2 W Pony, motorszám 23121102, Vázszám: 82559578. Kéri a rendőrség, akár a motorkerékpár eltulajdonítására, vagy a motorkerékpár hol létére vonatkozóan valaki információval rendelkezik, az ügyeletre szíveskedjenek bejelentést tenni.

Csalás ekövetőjét keresei a rendőrség, egy ismeretlen idősebb férfi személyében, aki Törökszentmiklós város területén, magánlakásokban villanyóra ellenőrzést tart és a lakóktól illetéktelenül ellenőrzési díjakat szed. A rendőrség kéri a sértettek jelentkezését.

Rablás büntett ekövetésének alapos gyanúja miatt folyik eljárás S. László kengyeli lakos ellen, mivel november 9-én a délelőtti órákban a Kengyeli Gyógyszergyár elől eltulajdonította. BM. kengyeli lakos kerékpárjáról a bevásárló szatyrárt a benne levő 2.200,-Ft-tal, majd amikor kérdőre vonták kést vett elő, és a sértettet megfenyegette.

Szintén rablás büntett ekövetésének alapos gyanúja miatt őrizetbevétel mellett indult büntető eljárás RUPA LÁSZLÓ karcagi lakos ellen, aki november 9-én az esti órákban ajtóbefeszítés útján behatolt egy idős férfi lakásába lopási szándékkal, egy női kerékpárt akart eltulajdonítani, de a sértett tettenérte, erre a menekülő tettes leütötte és a földön bántalmazta.

Családi veszekedés közben Sz. András törökszentmiklósi lakos november 8-án az éjszakai órákban lakásán szóváltás közben egy nagy-késsel feleségét megszurta, aki súlyos, életveszélyes sérülést szenvedett.

A lakosság részéről megnyilvánuló érdeklődésre figyelemmel az elmúlt időszakban a GRAFFITI Disco üzlethelyiség sérelmére történt ajtó- és ablaküveg rongálásokkal kapcsolatban az alábbi tájékoztatást adta:

Öt esetben történt nyomozáselrendelés ismeretlen tettesek ellen, garázdaság és szándékos rongálás alapos gyanúja miatt. Négy esetben a rendőrségi vizsgálat befejezésre került és az ekövetőkkel szemben FK.L.Árpád, G. Bálint, S. István, FK.R. Kálmán vádemelési javaslattal a Szolnoki Városi Ügyészséghez a büntető ügyek megküldésre kerültek. Egy esetben még jelenleg is tart a nyomozás.

Az ekövetési cselekmények kiváltó okai nagyrészt az italos állapot, a ki- és beléptetés szabályainak be nem tartása, valamint a bosszú és a garázda, kötekedő magatartás.

Halálos közúti közlekedési baleset történt november 21-én 22.40 órakor, Törökszentmiklós külterületén a 4.sz. főútvonalon.

HEGEDŰS JÓZSEF budapesti lakos Debrecen irányából Szolnok, irányába közlekedett a saját tulajdonát képező gépkocsival, majd a menetirány szerinti baloldali árokból megállás nélkül egy férfi az úttesten haladt át és elébe lépett. A balesetet erős fékezéssel és irányváltással sem tudta elkerülni. A gépjárművel elütött férfi a helyszínen életét veszítette, személyazonosságát másnap sikerült beazonosítani. CZIFRA JÁNOS fegyverneki lakos.

✉ Postánkból ✉

Egyszerűen és gyorsan

A Hunyadi úti Általános Iskolában 4. éve tanul egy osztály a Tolnai Gyuláné féle matematikai logikára épülő olvasás-tanítási eljárással.

A módszer alappillére egy 24, színes, nagyméretű táblából álló, falra szerelhető programfal, amelynek kicsinyített változatával a gyerekek is rendelkeznek. A programfal tartalmazza az abc kis-, és nagybetűit, írott és nyomtatott formában, hozzákapcsolódó ábrákkal és egy vonatot is 7 kocsival és utasokkal.

A táblákon számok, nyilak, mértani formák, színek segítségével 48.000 feladatot lehet elvégezni, s ehhez semmi más nem kell, csak a gyerekek keze, ujjai. Tapssal, koppantással, páros gyakorlatokkal, mondókák bekapcsolásával végzik a táblákról az összeolvasást.

Természetesen tankönyv is rendelkezésre áll, ami olyan, mint egy szép mesekönyv, s a változatos gyakorlatot szolgálja.

Az írástanuláshoz sajátos "kerítésvariációt", ablaklemezes megoldást tervezett a szerző, ami a helyes betűará-

nyok kialakulását és a szép külalak megvalósulását segíti elő.

Az 1. osztályban megtanítandó környezetismereti anyagot beépítette a magyar nyelv és irodalom ismereteibe.

A matematika tantárgyhoz is segítséget nyújt a módszer azzal, hogy az első osztályban jelentkező tízes átlépés problémájának megoldásához egy egyszerű lehetőséget ad a nevelő és a szülő kezébe.

A mértékváltáshoz játékos kézzszenobán technikát fejlesztett ki, a szzenobán technikát alkalmazva. Ugyancsak a kézhasználatra épít a szorzótábla megismertetésénél is, ezzel leegyszerűsítve és meggyorsítva a tanulási folyamatot.

A pozitív tapasztalatok eredményeként e módszer mára iskolánt helyi nevelési és oktatási rendszerének fontos részét alkotja.

Igy a következő évben az elsős tanulók egy része ismét a heurisztikus program szerint kezdheti tanulmányait.

Török Emőke

A 25 százalékos ÁFA hatása**Ki fog lakást venni, eladni, építeni?*****Nem bővítés - szűkítés***

A közelmúltban több pénzügyi szakértő szólalt meg az újságokban, a TV-ben és a Rádióban, az új ÁFA törvény kapcsán.

Azt bizonygatták, hogy a 25 % ÁFA - többlet milyen jó lesz nekünk. Többen fognak lakást építeni, a vállalkozók sokkal nagyobb számban fognak részt venni a beruházásokban, és ráadásul könnyebb lesz eladni. Joggal merül fel az átlagemberben a kérdés: drágábban könnyebb eladni valamit? Persze. Ugyanis az ÁFA - többletből befolyó bevételt átcsoportosítva az önkormányzatokon és a pénzintézeteken keresztül támogatásra fordíthatják.

A Népszabadságban így érvelt az egyik szakértő: "Most viszont az ÁFA-ból befolyt összeget megkapják az arra rászorultak. Az előzetes számítások szerint egy háromgyermekes család ugyanannyit kap szociálpolitikai támogatásként, mint amennyivel többet kell fizetnie az ÁFA miatt".

Kérdezem én: ha ugyanannyit kap, mint amennyivel többet kell fizetnie, hol itt a támogatás?

Az utóbbi évek gyakorlata azt mutatja, hogy egy két-három gyermekes család ritkán tud előteremteni egy akkora lakásra való összeget, amit a család nagysága feltételezne. Ráadásul az új lakások ára meghaladja a használtakét. Arról is szót kellene ejteni, hogy az új lakások árának /értékének/ emelkedésével - az ÁFA miatt - természetesen a használt lakások ára

/értéke/ is ugyanolyan mértékben emelkedni fog. Erre példa volt az új adótörvény bevezetése 1988 -ban, és a folyamatos építőanyagár-emelkedések is.

Nézzük a befektetési oldalt. Városunkban ugyan már jó pár éve nem épült lakótelepi lakás, de a megyei jogú városokban még a lakásépítő cégek, vállalkozók, befektetők jelenleg egymással versengenek a piacon. Aki hasonló tevékenységet végez, tudja, hogy az árak miatt nehéz eladni, mert a fizetőképes kereslet kicsi. A beruházók nagyrésze ráadásul többnyire hitelből finanszírozza az építkezést, és a hitelkamatok nagysága miatt igen nehéz egy ilyen vállalkozást rentábilissá tenni.

Az értékesítés az említett problémák miatt nehézkes, egyáltalán nem biztos, hogy a beruházó a hitelt határidőre vissza tudja fizetni. Egy áremelkedés a jelenlegi, amúgy sem stabil piacot teljesen tönkretenné, a nagynehezen kialakulóban lévő pőiaci viszonyokat felborítaná, és az eddigi lakásépítő vállalkozók valószínűleg más befektetések felé fordulnának.

Szabados Ferenc az OTP Ingatlan RT. beruházási főosztályvezetője is kijelentette, "ha valóban sor kerül arra, hogy az új lakások építésénél nem igényelhető vissza az ÁFA, senkinek ne legyenek illúziói az akkor kialakult helyzetről... Sajnos mi sem tehetünk mást, mint hogy ahol lehet, visszalépünk a szerződések-

től, ahol pedig nem, azt akár a terv alapján, de eladjuk az idén... nem sok választási lehetőségünk van."

A Népszabadságban megszólaltatott szakértő szerint, viszont ennek éppen az ellenkezőjét váltja ki az új ÁFA - törvény bevezetése. Szerinte a szociálisan leginkább rászorultak, a gyermekeknek valónak fizetőképessé. Véleménye szerint a most érvényben lévő rendszer - lineáris volta miatt - éppen a leggazdagabbaknak nyújtotta a legnagyobb kedvezményt, hiszen annál több volt az ÁFA visszatérítés, minél drágább házat épített.

Ez igaz, de a sokgyermekesek - tapasztalatom szerint - sajnos a szociális lakásépítés megszűnésével gyakorlatilag nem jutottak lakáshoz, hiszen az építőanyagár- és telekár-emelkedésekkel a vállalkozói lakásépítőknél kialakult árakat nem tudták előteremteni. A bátrabb családok - városunkban és a környéken is - saját maguk fogtak bele az építkezésbe, de sokan így is kénytelenek voltak a befejezés előtt eladni, mert anyagilag nem bírták az egyre növekvő terheket.

Véleményem szerint egy 25 % -os áremelés nemcsak a sokgyermekesek, de a gyermektelen lakásépítők, -vásárlók lehetőségeit is erőteljesen szűkítenék.

Jövő ilyenkorra már eldőlt, hogy ki nek lesz igazga, én azt szeretném, ha nem nekem lenne, de erre még ma nagyon kevés esélyt látok.

**Sarkadi Ferenc
ingatlanforgalmi szakértő**

SPORTHÍREK

INNEN-ONNAN.

Kosárlabda

Ebben az évben is indult a város leány kosárlabda csapata a megyei bajnokságban.

Sikerült szponzort is találniuk, a Referencia KFT-t. Ezért ebben a bajnokságban TSE-Referencia KFT néven indulnak.

2 fiú és 2 leány csapat vegyesen alkotja a mezőnyt. A 4 fős mezőnyből kiemelkedik a tavaly országos bajnokságot nyert Karcag fiúcsapata. A lányok a szolnoki MÁV-MTE leánycsapatával vannak nagy versenyben a 2. helyért.

Eredmények: I. forduló /körmérkőzés/ /Törökszentmiklós/

TSE-Referencia KFT - MÁV MT	33-32
TSE-Referencia KFT - MEZŐTÚR /fiú/ ...	47-40
KARCAG /fiú/ - TSE-Referencia KFT.....	57-20

II. forduló /Szolnok/

TSE - MEZŐTÚR	48-40
MÁV MTE - TSE-Referencia KFT	37-22
KARCAG - TSE-Referencia KFT	52-22

Csapat állása:

I. KARCAG	6 győzelem
II-III. TSE-REF.	3 győzelem
MÁV-MTE	3 győzelem
IV. MEZŐTÚR.....	0 győzelem

A következő forduló november 28-án Karcagon lesz.

Kézilabda

Október közepén vette kezdetét a III. korcsoportos /7-8. osztályos/ tanulók kézilabda diákolimpiai versenysorozata, T.miklós és vonzáskörzetének diákolimpiai kézilabda bajnokságával. A továbbjutásos rendszerű sorozat végén a Kölcsey F. és a Hunyadi ÁLt. Isk. fiú - leány csapatai jutottak a döntőbe, melynek eredményei.

Fiúk:Kölcsey - Hunyadi	29:15
Hunyadi - Kölcsey	12:25
Lányok: Kölcsey - Hunyadi	11:7
Hunyadi - Kölcsey	8:5

A végső győzelmek a megyei területi döntőbe kerülést jelentették a Kölcsey Ált. Isk. fiú - leány csapatainak.

Az 1993. április elején Besenyszögön megrendezésre kerülő területi döntőn való minél eredményesebb szereplés érdekében a Kölcsey fiú és leány csapatai benevezett a megyei serdülő bajnokságba /7-8. osztályosok/, melyet tornák formájában rendez a Megyei Kézilabda Szövetség őszi-tavaszi és a végén rájátszásos formában.

Atlétika

A TSE atlétikai szakosztálya a rendező Kiskunfélegyháza meghívására bekapcsolódott a nyolc város gyermekversenyébe /általános iskolás korúak/

Résztevő városok: Kiskunfélegyháza, Kecskemét, Budapest, Kiskunhalas, Hódmezővásárhely, Tatabánya, Mezőtúr, Törökszentmiklós.

Évek óta a Darvas Általános Iskola sportudvarán, csodálatos rendezésben és hangulatban megrendezett versenyen a miklósi gyerekek jó "belépővel" kezdtek, mivel két első helyezett, Bartus Csilla /Kölcsey/ 800 m, Papp Attila /Bercsényi V.oszt./ 60 m síkfutásban utasította maga mögé a mezőny többi tagját. A két első helyezés mellett hét második /Bussay Péter, Szabó Attila és öt különböző korcsoportú 4x1 körös váltó / öt harmadik helyezést /Dráucz István, Bussay Péter, Molnár Attila, Farkas Éva, Csontos Rozália/ értek el.

Az összesített csapatversenyben a rendező Kiskunfélegyháza és a Kecskemét csapatai mögött az előkelő harmadik helyen végeztek, megelőzve több rangos város csapatát.

Országos döntőben a Kölcsey-s atléta lányok

A diáksportban idén bekövetkezett változások következtében tovább bővítették a 7-8. osztályosok versenyzési lehetőségét. Ennek következtében a korosztály részére megyei diákmezei döntőre került sor, melynek a Szolnoki Városi Sportcentrum adott otthont. Az indulók felfokozott iramban vágtak neki a mezei távnak, ugyanis a győztes csapat országos döntőn indulhat.

A Kölcsey Ferenc Általános Iskola fiú-leány futói jó felkészültségüket igazolva vehették fel a versenyt a 11 csapatot számláló mezőnyben. A lányok magabiztosan végeztek az első helyen és így résztvevői a május 8-án, Kecskeméten megrendezendő országos döntőnek.

Csapattagok: Bartus Csilla, Süveges Kitti, Szabó Judit, Csontos Rozália, Kántor Edit. Testnevelőjük: Takács Mária, Edzőjük: Bertán István.

Egyéni versenybe Bartus Csilla harmadik, Süveges Kitti negyedik helyezést ért el.

A fiúk szintén 11 csapatos mezőnyben a negyedik helyezést érték el Juhász Péter, Fülöp Tamás, Bognár Zoltán, Tóth Imre, Elekes Gábor összeállításban, ami a jövőre nézve biztató szereplés, mivel négy hetedik osztályos volt az ötös csapatban.

MEGÉREZTÉK A HAZAI PÁLYA HIÁNYÁT A KÉZISEK

SZEBB TAVASZI IDÉNYRE SZÁMÍT TÓTH ANDRÁS SZAKOSZTÁLYVEZETŐ

„Az elmúlt évi szép sikerrel egyidőben már tudta eszünk..., hogy... számúztetünk a Bercsényi Miklós Gimnázium sok csatát megélt pályájától. Szomorúan vettük tudomásul, hogy közönségünk jelentős hányada... személyesen nem buzdíthatja kedvenceit. Most a gondos felkészülés után izgatottan várjuk az őszi fordulót. Játékosaink számtalanszor megizzadtak azért, hogy minél több jó hírrel kedveskedjenek a miklósi szurkolóknak. Bízunk abban, hogy a 3-6. hely valamelyikét sikerül megszereznünk, és ez is további lökést ad a "hazai pálya" megalkotásához!

Tóth András fenti gondolatait a szakosztály őszi műsorfüzetéből emeltük ki. A szomorkás és mégis bizakodó gondolatok megfogalmazása óta eltelt majd fél év, s november 7-én a TSE legénysége számára befejeződött a bajnoki évad első félideje. Amikor az őszi szezon értékelésére megkértük a szakosztályvezetőt, arra is kértük, hogy a fentiekben megfogalmazottak tükrében vonja meg a mérleget.

- Kezdjük talán a tényekkel! Tizenegy mérkőzésből 11 pontot szereztünk, a gólkülönbségünk pozitív. Pontszámunkban tehát kb. hoztuk azt az eredményt, amire számítottunk, sajnos a helyezésekben nem teljesen. A teljesen váratlan Újkígyós-Taurus döntetlen „keresztbe tett” nekünk, s a legvégére a 7. helyre csúsztuk vissza. Idegenből két győzelemmel és négy vereséggel tértünk haza, amelyek közül a Tiszavasvári elleni

egy gólos és a Csepel elleni utolsó fordulóban összeszedett vereség fáj legjobban. Elsősorban azért, mert egyik csapat sem volt jobb nálunk, mindkét helyen külső körülmények - a játékvezetők tevékenysége - voltak döntő tényezők. Ezzel szemben mi "idehaza Szolnokon" nem szorultunk játékvezetői segítségre, minden pontot tisztán, becsületesen szereztünk meg.

A fájóbb mégis az, hogy a "hazai" öt mérkőzésen csak 7 pontot szereztünk, azaz hármat elveszítettünk. Nagyon megéreztek a saját pálya, a gólokat jelentő hazai közönség hiányát, mert ezek a kézilabdában változatlanul döntő jelentőségűek.

- Gondolom, a tavalyi harmadik helyezés után a hazai pályának dupla jelentőségű lenne.

- Természetesen. A harmadik hely után mindenki nagyon figyel ránk, minket legyőzni minden csapatnak dicsőség. Így is határozzák meg premizálási rendszerüket, a mi megverésünk nagyobb pénzt jelent. Mi ebben sem tudtunk előre lépni, maradtak a tavalyi szintek itthon és idegenben egyaránt. De nyilván nem ez a magyarázat. Sokkal inkább gondot okozott a rengeteg sérülés. Meggyesi az egész őszi szezont kihagyta, Szép Kiss csak az első három fordulóban játszott, Mester, Laki, Gyányi huzamosabb ideig sérült volt, Kocsis és Csuti pedig többször betegen vállalta a játékot. A fenti három tényezőt nem lehet figyelmen kívül hagyni, még ha

magyarázkodásnak tűnik is.

- Sikerült-e a hazai pálya megszüntése okozta megnövekedett anyagi feltételeket megteremteni?

- Anyagi hátterünk adott volt. A város önkormányzata fedezte a hazai pálya elvesztéséből származó többletkülönbségeket, a patronáló vállalatok pedig rendkívül korrekten tartották vállalásaikat. Köszönet mindenkinek, aki felismerte, hogy ez a csapat érték, a város egyik büszkesége, hiszen számos megyeszékhelyt előzünk meg a hazai ranglistán. Az igazi segítségre, a megnövekedett támogatásra, a több szponzorra azonban jövőre lesz igazán szükség, hiszen még mindig nem játszhatunk idehaza. Az önkormányzatnak el kell végre döntenie, kell a csapat a városnak vagy sem. Ha igen, akkor keményen zsebbe kell nyúlni, ha pedig nem, akkor oda kell állni a több százezer forintot érő játékosok elé, és bevalani azt, hogy ezidáig hitegettünk titeket. Én ezt nem tudom és nem is akarom felvállalni tizenöt évi fanatikus munka után. A munka után, amiért ritkán köszönetet, gyakrabban irigységet, intrikát, támadást kaptam. Én a városnak, ezeknek a fiúknak köteleztem el szabadidőm szinte minden percét. De hagyjuk, ez magánügy.

- Tud-e a csapat tavasszal javítani az őszi mérlegen?

- Ha az anyagi feltételek adottak lesznek, az őszinél mindenképpen szebb tavaszt ígérünk. Hat hazai mérkőzésből 10-11, az öt idegenbeliből 5 pontra szá-

mítunk. Így 24-26 ponttal az eredeti célkitűzést, a 3-6. hely valamelyikét biztosan fogjuk teljesíteni. Kiesési gondjaink garantáltan nem lesznek, biztos, hogy az 1993/94-es idényben is lesz NB I. B-s csapatunk. De a költői kérdések megmaradnak: Mikor lesz csarnokunk? Lesz-e elég pénzünk? Ki kárpótolja és hogyan az elveszített 5-700-as szurkolótáborunkat? Ha ezekre a kérdésekre nem lesz válasz, csapat is hiába lesz.

- Értékelné röviden a játékosok teljesítményeit?

- A kapusok közül ezúttal Tajthi nyújtott megbízhatóbb teljesítményt. A frissen igazolt Gulyás ill. Danyi, Sipos, Csuti jelentették a jó erőt. Szécsi sokat fejlődött miként Baranyi is. Sajnos Szép Kiss pont akkor esett ki a sorból, amikor már meghatározó szerephez jutott. Kocsis edző a következetesség megtestesítője, és mint játékos is nagyon hasznosnak bizonyult. Tevékenységét csak elismerés illetheti.

Ugyanakkor többet vártunk Lakitól, Mestertől, Kisstől, Gyányitól és Fejestől is. Ők egy-egy mérkőzésen mutatták meg, mire képesek valójában, különféle okokból, de csak kis mértékben járultak hozzá eredményünkhöz.

A tavaszra lesz változás a csapatban. Két-három embertől elköszönünk, ugyanakkor Buktát, Meggyesit, egy fiatal beállást és Búzás Norbertet várjuk aktív keretünkbe. Reméljük, mindenki egészséges lesz, s akkor teljesítjük célkitűzésünket.

Pásztor

HALOTTAINK

Özv. Kelemen Antalné Farkas Mária /73/, Békési Lajos /69/, Domonkos Jánosné Korom Mária /50/, Majthényi György /67/, Boza Ferencné Kovács Rozália /67/, Hajnal Ferenc /84/, Buzás Imre /71/, Bozsó János /59/, Özv. Nagy Lajosné Kovács Ilona /65/, Szűcs Zsigmondné Dögei Erzsébet /83/, Keskeny Jánosné Gecse Erzsébet /84/, Fehér Mihályné Túróczi Mária /85/, Kóródi Miklós /50/, Bánhidi Gáborné Fehér Ibolya /42/, Fodor Györgyné Györe Borbála /70/, Vízkeleti Józsefné Nagy Ilona /58/, Szüke Lászlóné Erős Magdolna /65/, Balpataki József /69/, Óz Tamás /84/, Gyenes Lajosné Markóth Erzsébet /78/, Krenák Vince /64/, Kovács Ferenc /25/, Erdős András /66/, Fejes Lajos /74/, Fónagy György /69/, id. Töröcsik Pálné Takács Anna /62/, Klárik Károlyné Lövei Mária /79/, Reviczki Pál /74/, Márton András /75/, Fejes Józsefné Varga Jolán Borbála /56/, Fekete János /37/, Nagy Zsigmondné Németh Katalin /54/, Lesták Illés /64/, Mercz Péterné Varga Mária /83/.

Házasságot kötöttek törökszentmiklóson november hónapban

1992. november 7-én.

MAKÓ SÁNDOR és NAGY BEÁTA IRÉN törökszentmiklósi lakosok.

1992. november 7-én.

BALÁZS ATTILA és KISS BEÁTA törökszentmiklósi lakosok.

Gyógyszertári ügyelet decemberben!

5-6	15/66	Almásy út
12-13	15/66	Almásy út
19-20	15/66	Almásy út
21-28	15/68	Kossuth út.
28-31	15/66	Almásy út

Megváltozott a Polgármesteri Hivatalban a félfogadás ideje:

hétfő: 7.30-16.00

szerda: 7.30-16.30

péntek: 7.30-13.00

Emlékeztető!

A törökszentmiklósi Városi Könyvtár Amerika felfedezésének 500. évfordulója alkalmából három fordulás szóbeli döntővel záródó vetélkedőt hirdetett.

A megadott szakirodalom tanulmányozása során a tanulók ismerkednek Amerika őslakóinak életével, kulturájával. Kolumbusz életével, felfedező útjaival. Korabeli hajótípusokat tanulmányoztak. Elkészítették Amerika és a kontinens térképét jelölve azon a XV. század végének nagyhatalmait, népeit.

Közel száz általános iskolás tanuló küldte be a megfejtéseket Kengyelről, Kuncsorbáról, Fegyvernekről, Örményesről, Tiszatenyőről és a város négy általános iskolájából.

Itt hívjuk fel a résztvevők figyelmét, hogy a II. forduló beadásának határideje december 15.

SZIGLIGETI SZÍNHÁZ december havi műsora:

1. kedd	SZERETLEK CIRKUSZ!	Major bérlet	15.00
2. szerda	SZERETLEK CIRKUSZ!	Egressy bérlet	15.00
2. szerda	GODOT-RA VÁRVA	Stúdiószinpad	19.30
3. csütörtök	SZERETLEK CIRKUSZ!	Iványi bérlet	19.00
4. péntek	RINALDÓ RINALDINI	Mezőgép bérlet	19.00
5. szombat	RINALDÓ RINALDINI	Bajor bérlet	19.00
6. vasárnap	SZERETLEK CIRKUSZ	Kiss Manyi bérlet	15.00
7. hétfő	A SEVILLAI BORBÉLY	Filharmóniai bérlet	19.00
9. szerda	GODOT-RA VÁRVA	Stúdiószinpad	19.30
10. csütörtök	RINALDO RINALDINI	Bérletszünet	19.00
11. péntek	SZERETLEK CIRKUSZ!	Rátkay bérlet	19.00
12. szombat	RINALDO RINALDINI	Varsányi bérlet	19.00
13. vasárnap	A kisiú meg az oroszánok	Gyermekelőadás	15.00
15. kedd	A kisiú meg az oroszánok	Gyermekelőadás	15.00
16. szerda	GODOT-RA VÁRVA	Stúdiószinpad	19.30
17. csütörtök	SZERETLEK CIRKUSZ!	Hegedűs bérlet	19.00
18. péntek	SZERETLEK CIRKUSZ!	Pécsi bérlet	19.00
19. szombat	SZERETLEK CIRKUSZ!	Ybl Miklós bérlet	19.00
20. vasárnap	A kisiú meg az oroszánok	Gyermekelőadás	15.00
22. kedd	SZERETLEK CIRKUSZ!	Bérletszünet	19.00
26. szombat	A kisiú meg az oroszánok	Gyermekelőadás	15.00
29. kedd	GODOT-RA VÁRVA	Stúdiószinpad	19.30

Törökszentmiklós és Vidéke Független Közéleti Lap

Szerkesztőség: Törökszentmiklós, Kossuth Lajos út 135. Telefon: 13.

Szerkeszti a szerkesztőbizottság:

Hajnal Józsefné; Kakuk Imre; Kovács Györgyné; Pásztor Gábor

Tipográfia: Takácsné Papp Éva; Nagy János

Kiadásért felelős:

Törökszentmiklós és Vidéke Újság Alapítvány

ISSN 0866-1839

GATE MGFK NYOMDA Mezőtúr